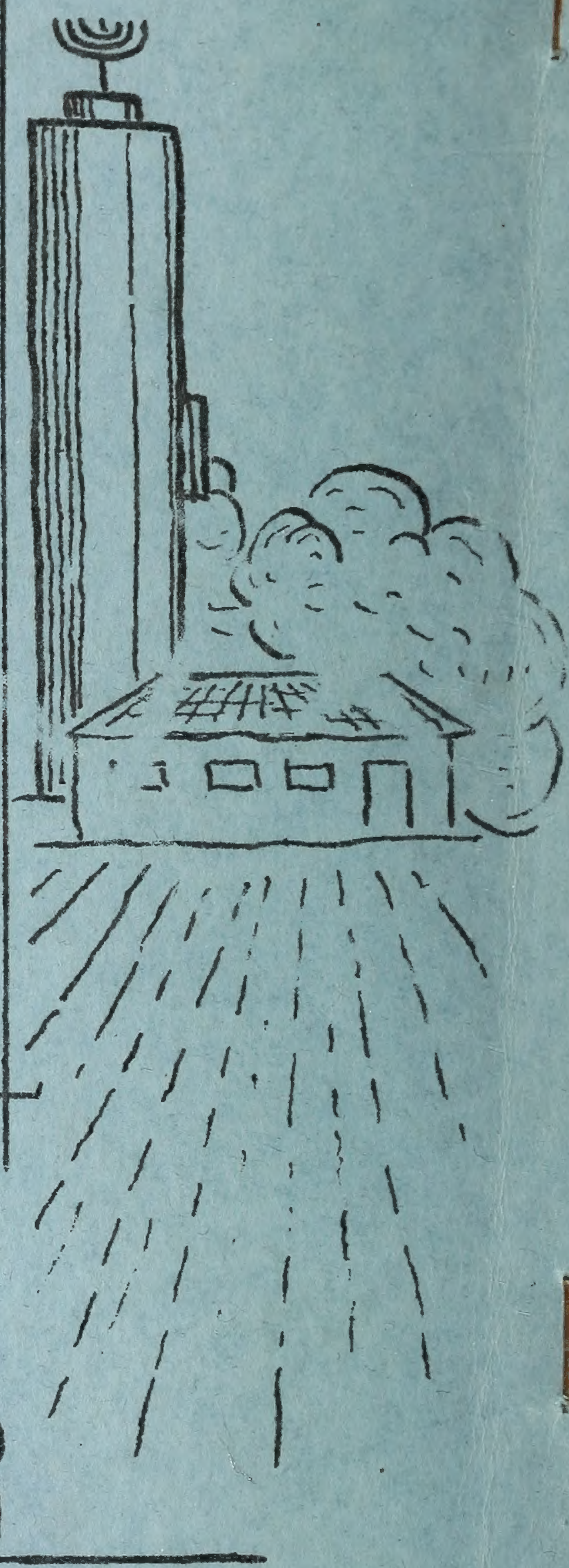
הגדה של פסח

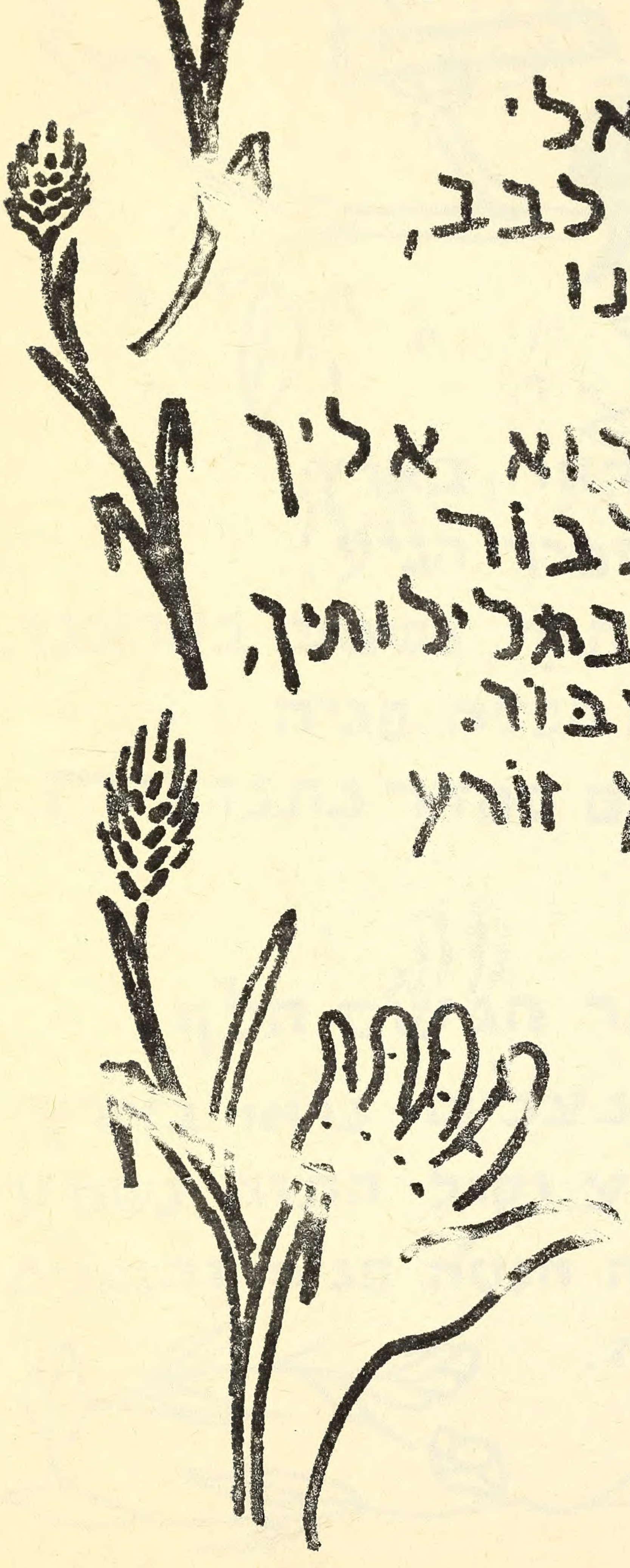
חולדה

לפתיחת החג:

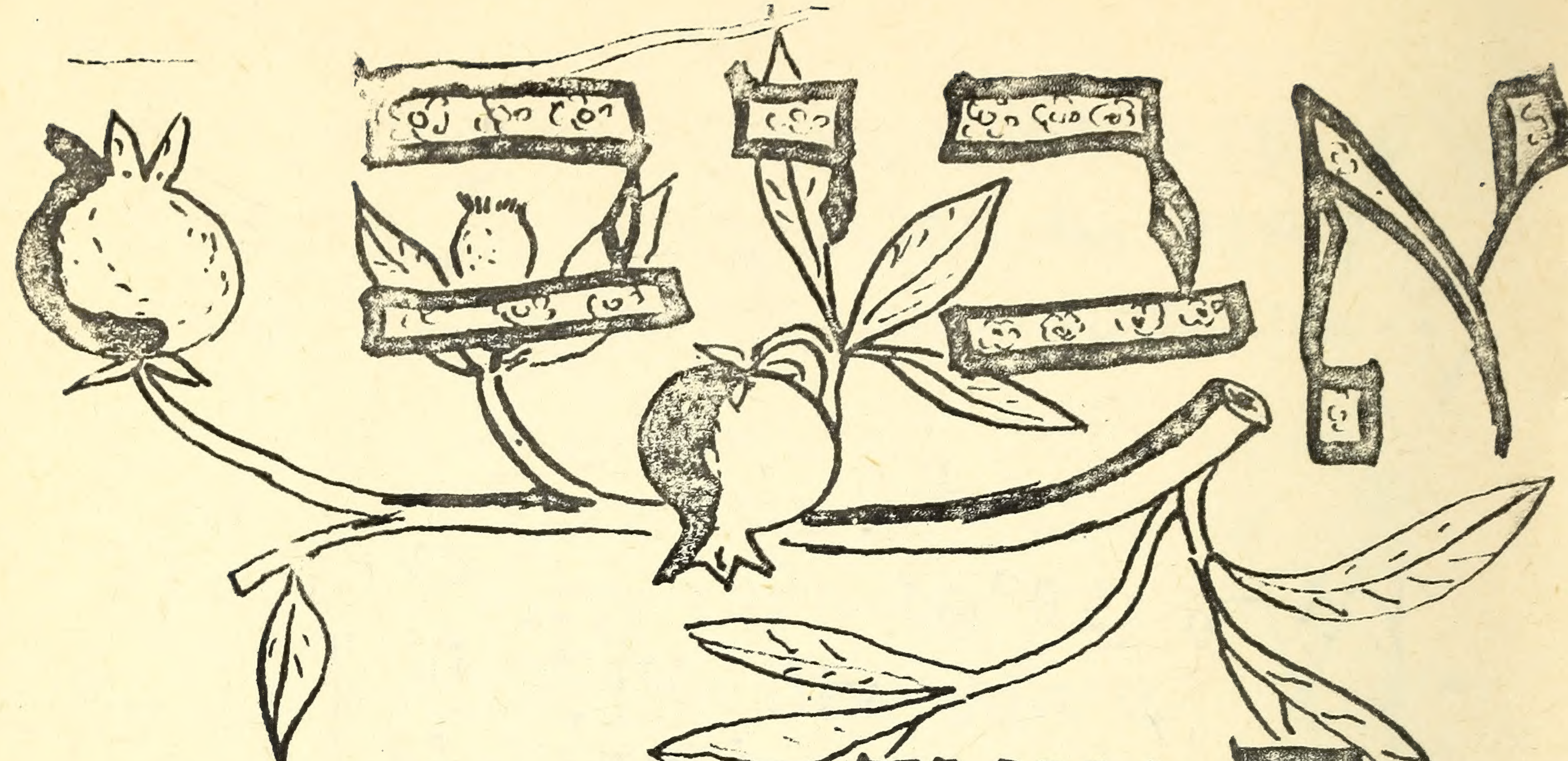
שירת מקהלה: חג

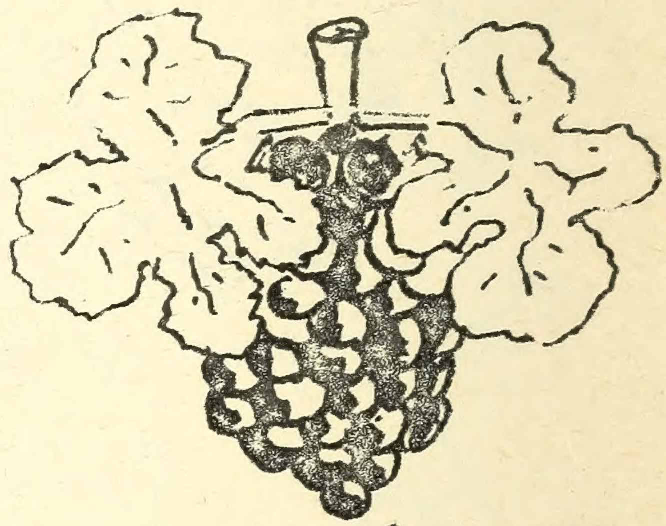
ניבים דוברים אלי
זרעינו במענית לבב,
יום יגיע והיינו
לשבלי זהב
וילד רך יבוא אליך
פרתי דגן לבור
והכן דל בגלילותיך,
רעבונו ישבור.
חרוש חורש וזרע זורע
במענית הלב
ובואו, בואו; זר ורע
כחג קציר קרב.

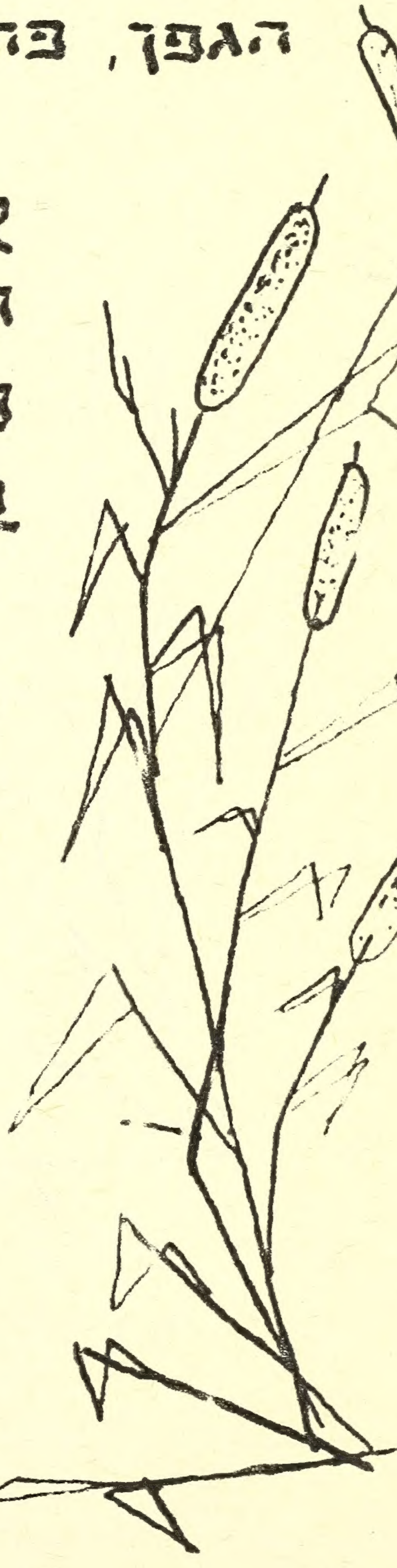

הנצנים נראו בארץ,
עת הזמיר הגיע,
וקול התור נשמע בארצנו.
התאנה חנטה פגיה
והגפנים סמדר נתנו ריח.

הנה הסתיו עבר הגשם חלף הלך לו. הנצנים נראו בארץ. עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו התאנה חנטה פגיה והגפנים סמדר נתנו ריח.

לכה דודי נצא השדה, נלינה בכפרים
נשכימה לכרמים, נראה אם פרחה
הגפן, פתח הסמדר, הנצו הרמונים

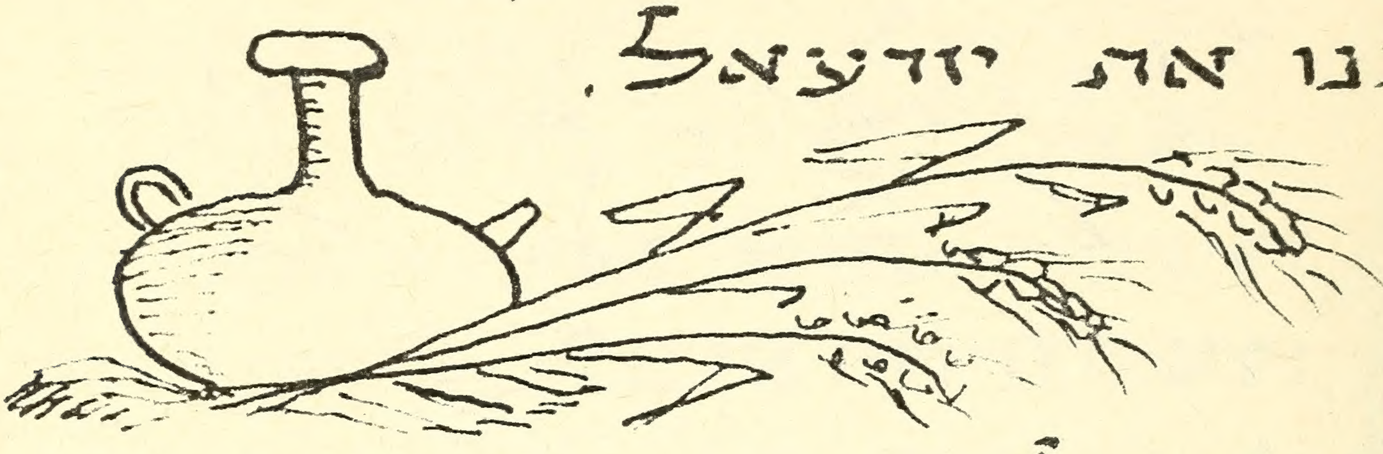
אביב אביב הגיע
הוריק שדה גם בר.
כל עין הוא מפתיע
בשלל פרחי הבר.

מעל נטוי רקיע
מרהיב בתכול עמוק
למטה ים ירגיע
שלו הוא בתינוק.

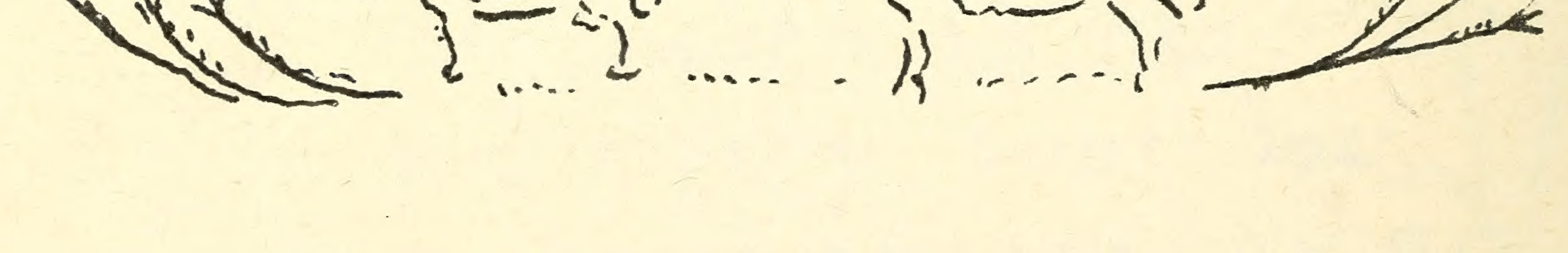
ואור כה רב וזוהר
ודומיה סביב.
מבהיק מזיו מטוהר
עולם נאה חביב.

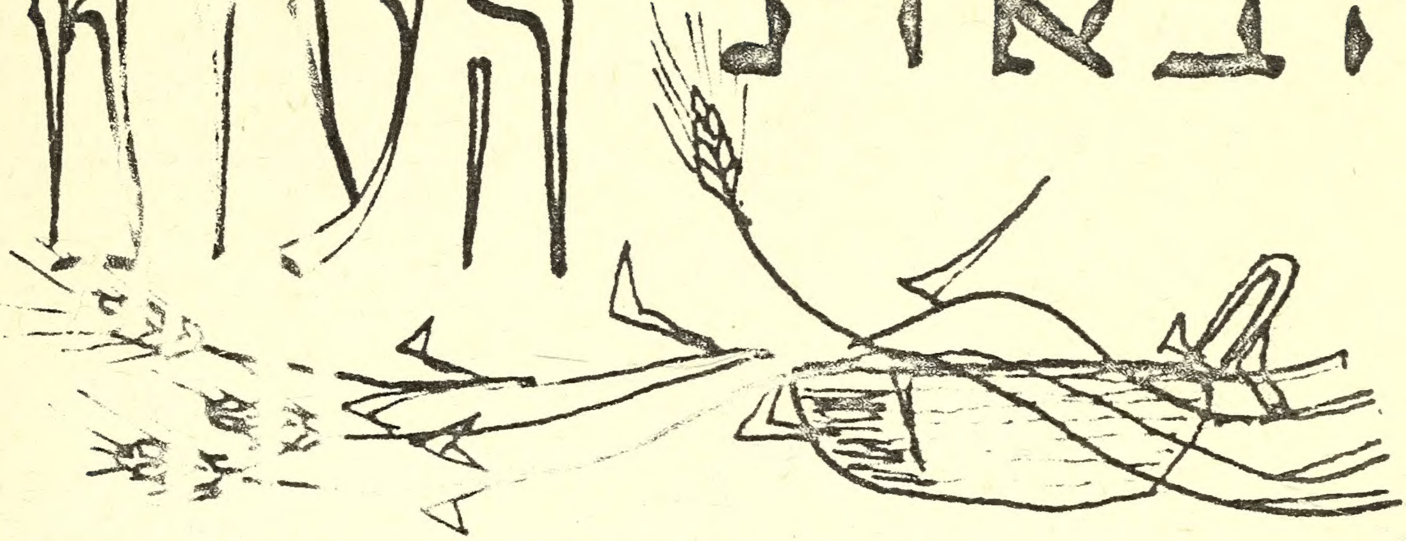
והיה ביום ההוא אענה את
השמים והם יענו את הארץ
והארץ תענה את הדגן
התירוש ואת היצהר והם
יענו את יזרעאל.

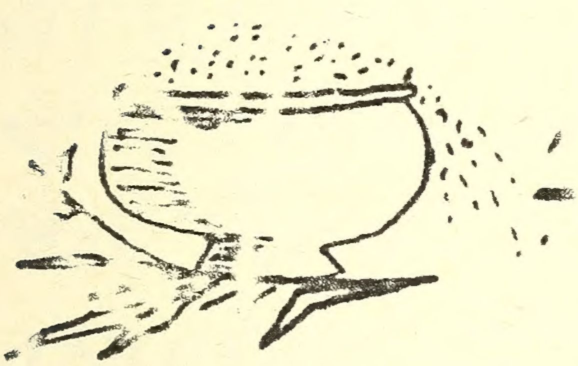
וזרעתיה לי בארץ ורחמתי את
לא רחמה ואמרתי ללא עמי —
עמי אתה. ובני ציון גילו
ושמחו כי נתן לכם
היורה, גשם יורה ומלקוש
שמיך שפעו מטר וערוציך
נהלי מים. הריך יעטפו
מרעה ושדות בבר
יזהיבו.

הבאת העומר

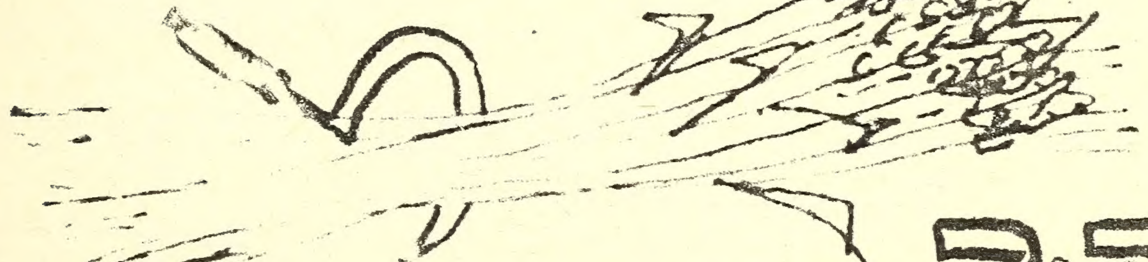

עומר עומר תבואה חדשה
עומר עומר תבואה חדשה,

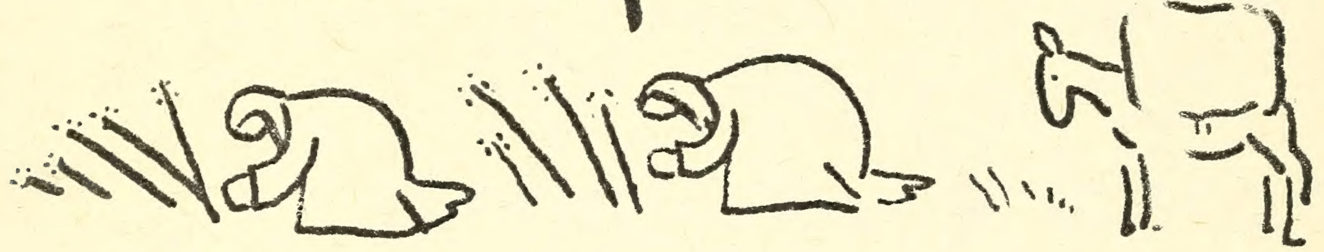
נאגד אגודים בבר,
נאלם אלומות בב[illegible]

המלילות רבות רעינים,
זרעי הברכה עוד ספונים

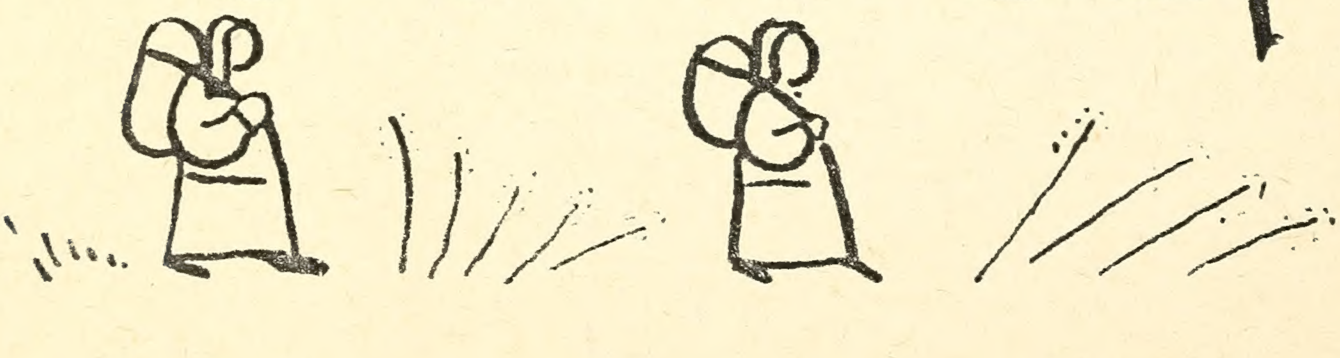
דבר אל בני ישראל
ואמרת אליהם: כי
תבואו אל הארץ אשר אני
נותן לכם וקצרתם את קצירה
והבאתם את עומר ראשית קצירכם.

מצות העומר להקצר
בליל ששה עשר בניסן,
בין בחול בין בשבת.
מצותו לבוא מן הקמה ומן
רולה ואינו בא אלא מן
המובחר.
ועיקר זה מן השעורים.

שנת תבואה חדשה
מביאה ברכת האדמה.
אסמינו מלאו בר
יקבינו תירוש יצהר.

שיר התנופה

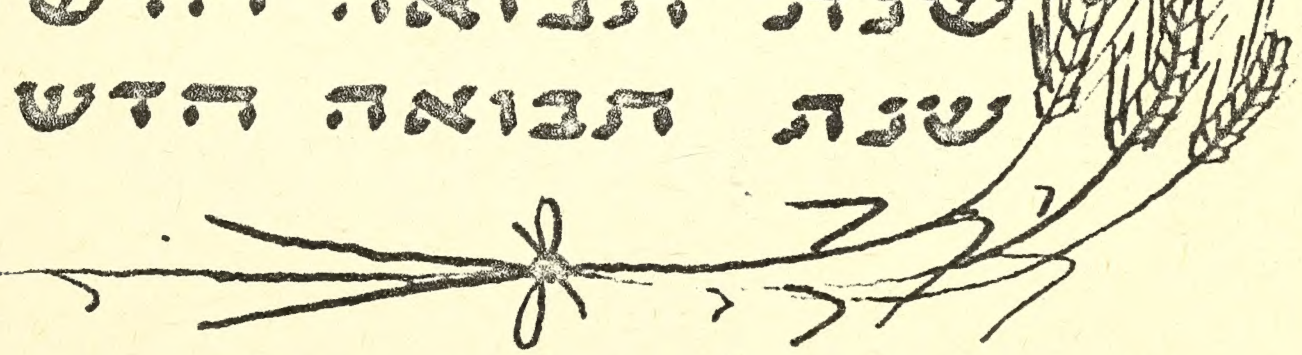

והניפו והניפו
עומר עומר זה הניפו,
עומר תבואה חדשה.

ברכת ארצנו, ברכת ארצנו,
ארץ ישראל
ברוכה הארץ ברוכה ברוכה
ברוך ברוך כל בית ישראל

מבאר שבע ועד דן
חג השה, חג דגן –
שנת תבואה חדשה
שנת תבואה חדשה

טל צוה שנה טובה
ומעוטרת פרי הארץ
לגאון ולתפארת

טל נופף על
ארץ ברוכה ממגד
שמים שבענו ברכה.

טל ושובע מלא
אסמינו גן
רוה שמנו!

וישכון ישראל בטח
בדד עין יעקב, אל ארץ
דגן ותירוש, אף שמיו
יערפו טל.

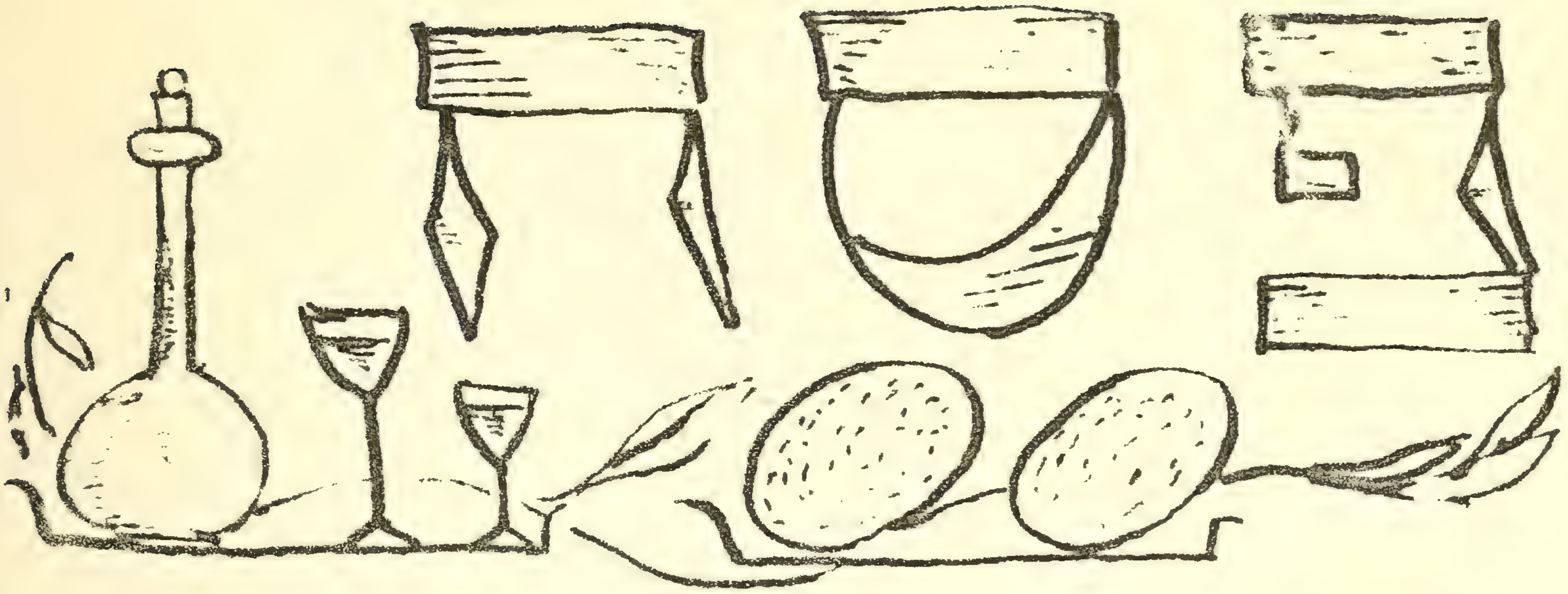
תן טל לרצות ארצך
שיתנו ברכה בדיצך.

רוב דגן ותירוש בהפריצך
קומם עיר בה חפצך בטל

טל עסיס צוף הרים
טעם במאדיך מובחרים

חנוניך חלץ ממסגרים
זמרה ננעים וקול נרים בטל

החודש הזה לכם ראש חדשים
ראשון הוא לכם לכל חדשי
השנה, חודש האביב.
ובחודש האביב בארבעה עשר
בו פסח הוא, זמן חרותנו. והיה
היום הזה לכם לזכרון וחגותם
אותו לדורותיכם, חוקת עולם
תחוגוהו. כי בעצם היום הזה
יצאו צבאותיכם מארץ מצרים

היום הייתם לעם.

ברך

בני ישראל
נקבצי גלויות ופאר
ופאר גדולי מולדת,
חברי ורבותי –

נקדש את חג הפסח הזה.

ברך לגבורים בעם, מגיני
מולדת, מחרפי נפשם על
שדות-קרב, לוחמי מדינת
ישראל הגאולה.

ברך חלוצי ישראל לעליותיהם,
אשר הפרו בחלבם ורוו בזיעת
אפם אדמות מכורה, אשר
הפכו ביצות קדחת לשדות
קמה, טרשי הרים - לנאות

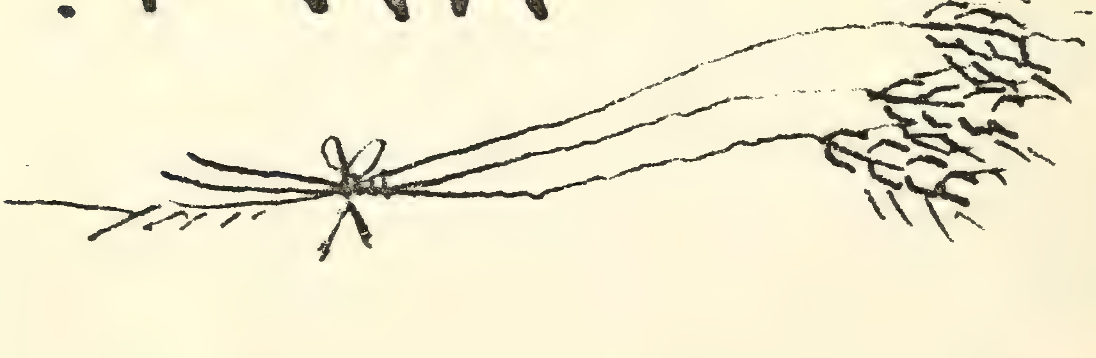
דשא וגנים, אשר סללו דרכים
נטעו יערות ויבנו שממות
ארץ.

ברך להמוני בית ישראל
מתקבצים במולדת, המצטרפים
לבוני המדינה, המגבירים חילה
ואונה, בטחונה וכלכלתה.

ברך בנינו ובנותינו וחברינו
בצבא- שימלאו תפקידם
בשירות המולדת והאומה,
וישובו בריאים ושלמים
בתום שירותם, למען היות שכם
אחד אתנו בבנין ביתנו הקבוצה.

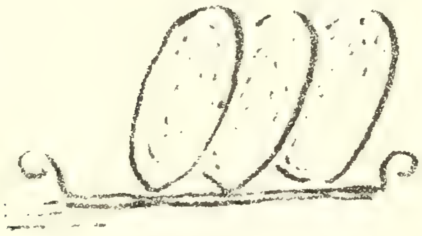
זה חדשו עלינו מועדים
לשמחה, חגים וזמנים
לששון, חג חרותנו
זכר ליציאת מצרים.
יקודש המאמץ המעפיל,
הבונה והלוחם,
היוצא עם עובד,
וברית צדק ושויון.

אשר עודנו
והחינו
והגיענו
לזמן
הזה.

וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ.

זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים מבית עבדים.

הא לחמא עניא די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים. כל דכפין ייתי ויכול, כל דצריך ייתי ויפסח. השתא הכא לשנה הבאה בארעא דישראל הבנויה. השתא עבדי בגלותא לשנה הבאה כולנו בני חורין.

כל דכפין ייתי ויאכל
כל דצריך ייתי ויפסח

אם נכרי פה אתה ואין לך מבטח
בדרך הדחוקה אם כוחך תש.
ארור הגבר אסמו לא יפתח
מפתו לא יעניק לרש.

ואת שמי השמים אגלה לפניך
תעלומות הבריאה תחזינה עיניך
ושפוני טמוני תהומות הים.

ואת יצר האדם הנפלא אראך
וזהב ופחד לבבך ודם.
וים שירה עזינה אדיקה עליך
במחזות שדי אך תשגה נפשך
ושב תום הנעורים והטוב אשר בם.
ובסערת הזרות גם משך דמיך
יך גלים כרבות גלים בים.

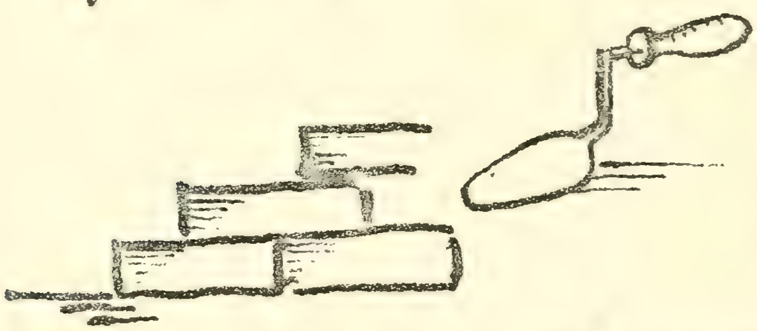
מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות? שבכל הלילות אנו אוכלין חמץ ומצה, הלילה הזה כלו מצה. שבכל הלילות אנו אוכלין שאר ירקות, הלילה הזה כלו מרור. שבכל הלילות אין אנו מטבילין אפילו פעם אחת, הלילה הזה שתי פעמים. שבכל הלילות אנו אוכלין בין יושבין ובין מסובין הלילה הזה כולנו מסובין.

שירה בציבור - מה נשתנה...

עבדים היינו לפרעה במצרים ויוציאנו ד' אלהינו משם ביד חזקה ובזרוע נטויה. ואילו לא הוציא הקדוש ברוך הוא את

אבותינו ממצרים, הרי אנו ובנינו ובני בנינו משועבדים היינו לפרעה במצרים. ואפילו כולנו חכמים, כולנו נבונים, כולנו זקנים, כולנו יודעים את התורה, מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים. וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח.

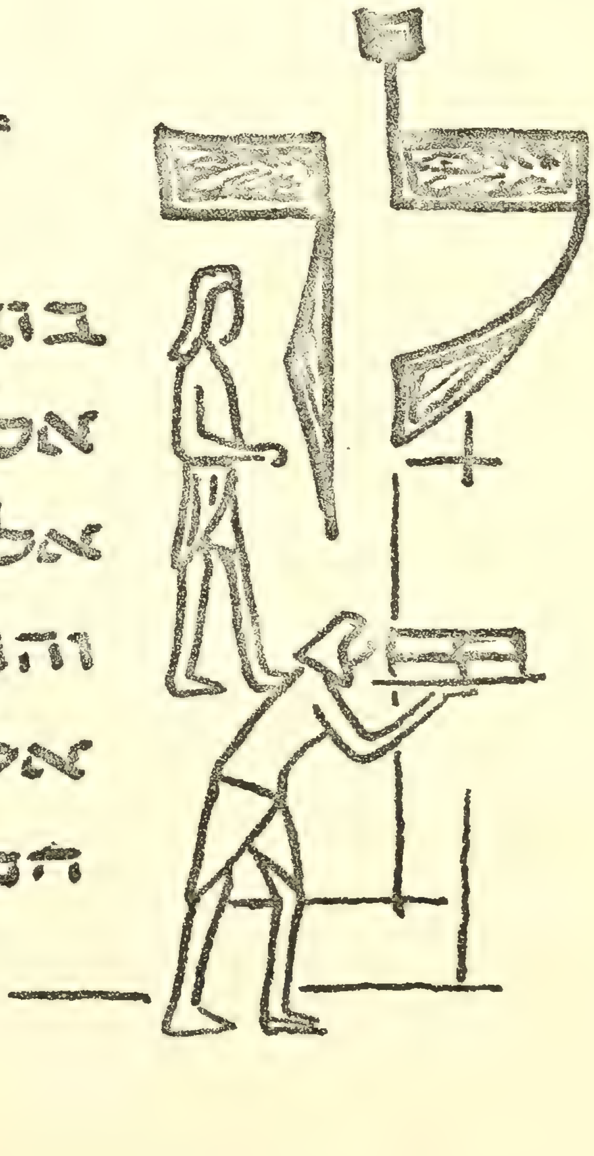
שירה בציבור- עבדים היינו - היינו
עתה בני חורין-
בני חורין.

תחילה עובדי עבודה
זרה היו אבותינו שנאמר:
בעבר הנהר ישבו אבותינו
מעולם, תרח אבי אברהם ואבי

נחור ויעבדו אלהים אחרים.
ואקח את אביכם את
אברהם מעבר הנהר ואולך
אותו בכל ארץ כנען, וארבה
את זרעו, ואתן לו את יצחק
ואתן ליצחק את יעקב ואת
עשו, ואתן לעשו את הר
שעיר לרשת אותו ויעקב ובניו
ירדו מצרימה.

בוא מצרימה ובאת
אל הכנענים האומללים,
אל כל הנאנחים
והנדכאים ואמרת
אליהם כי עבדים
הם והם לא יבינו

ואמרת להם כי אומללים
הם והם לא ידעו;
וכי גדול ענים וגדולים מכאוביהם
ונורא לחצם - והם לא ...ינו.
ופקחת את עיניהם ב... יד
על כל לחצם ועל ... ענים
וגאלת אותם. ...היית לאב
המון אדם רב לראש שבטיו,
ועשית מן התולעים - אדם
ומן האדם - עם. ומעפרות
חול - ארץ

ו... תועי ...דבר, צאו
...נך השממה
...וד הדין ...רב, עוד רבה
המלחמה
רב ...ם לנוע ל...וד בעבר.

ולפניכם פרושה דרך גדולה, רחבה,
רק ארבעים שנה נתע בין ההרים
ובחול טמנו ששים רבוא פגרים

אל נא יעצרונו פגרי הנחשלים
שבעבדותם מתו - נפסה על החללים.
ירקבו בקלינם סרוחים על צרורותם
שבכתפם נשאו ממצרים אותם,
ימתק למו הלוּם, רב בצלים, שומים,
דודים מלאי בשר רבים ועצומים.
עוד היום או מחר יחלוק רוח קדים
עם העיט-גופת אחרון העבדים.

קומו אפוא נדים, עזבו נא השממה,
אך אל יעל קולכם, דרכו עד בדממה
פן צעדכם ירגיז מדבר ונרדמיו.
איש בלבבו ישמע הד פעמיו
איש בלבבו ישמע קול אלוה דובר:

לדרום אל ארץ חדשה
אתה עובר.
לא! לא לחם קלוקל
טלו ודגן שמים
לחם עצב תאכל,
פרי עמל ידים!
לא! לא אוהל תוהו,
ועליות שחקים
בית אחד תבנה,
אוהל אחד תקים.
כי מלבד המדבר
תחת השמים
עוד לאלוה עולם
גדול רחב-ידים.

מעשה ברבי אליעזר ורבי
יהושע ורבי אלעזר בן
עזריה ורבי עקיבא ורבי

טרפון שהיו מסובין בבני ברק והיו
מספרים ביציאת מצרים כל אותו
לילה עד שבאו תלמידיהם ואמרו
להם: רבותינו, הגיע זמן קריאת
שמע של שחרית.

כנגד ארבעה בנים דברה תורה:
אחד חכם, אחד רשע, אחד
תם, ואחד שאינו יודע לשאול.

חכם

מה הוא אומר?
מה העדות והחוקים
והמשפטים אשר
צוה ד' אלוהיכם אתכם. ואף
אתה אמור לו כהלכות הפסח
אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן.

רשע

מה הוא אומר?
מה העבודה הזאת
לכם?

לכם ולא לו. ולפי שהוציא את עצמו מן הכלל כפר בעיקר, ואף אתה הקהה את שניו ואמור לו: בעבור זה עשה ד' לי בצאתי ממצרים, לי ולא לו, אילו היה שם לא היה נגאל.

תם .. הוא אומר?
מה זאת? ואמרת לו: בחוזק יד הוציאנו ד' ממצרים מבית עבדים.

ושאינו ידע לשאול-

את פתח לו, שנאמר: והגדת לבנך ביום ההוא לאמור: בעבור זה עשה ד' לי בצאתי ממצרים.

והיא שעמדה לאבותינו ולנו שלא אחד בלבד עמד עלינו לכלותינו, אלא שבכל דור ודור עומדים

עלינו לכלותנו, והקדוש ברוך הוא
מצילנו מידם.

הנני מביא אותם מארץ צפון, וקבצתים
מירכתי ארץ, בם עור ופסח, הרה
ויולדת יחדיו, קהל גדול ישובו
הנה. בבכי יבואו ובתחנונים אובילם,
אוליכם אל נחלי מים בדרך ישר
לא יכשלו בה. והפכתי אבלם
לששון, ונחמתים ושמחתים מיגונם.

לא ישמע עוד חמס

בארצך שוד ושבר בגבולך.

רבן גמליאל היה אומר: כל שלא
אמר שלשה דברים אלו בפסח
לא יצא ידי חובתו ואלו הן:
פסח מצה ומרור.

פסח

שהיו אוכלין אבותינו בזמן שבית המקדש היה קיים על שום מה - על שום שפסח הקב"ה על בתי אבותינו במצרים.

מצה

זו שאנו אוכלין על שום מה- על שום שלא הספיק בצקם של אבותינו להחמיץ עד שנתגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא וגאלם.

מרור

זה שאנו אוכלין על שום מה- על שום שמררו המצרים את חיי אבותינו במצרים.

בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים שנאמר: ואותנו הוציא משם למען הביא אותנו לתת לנו את הארץ אשר נשבע לאבותינו.

ונגן דוד בכנור
הללו הללו...

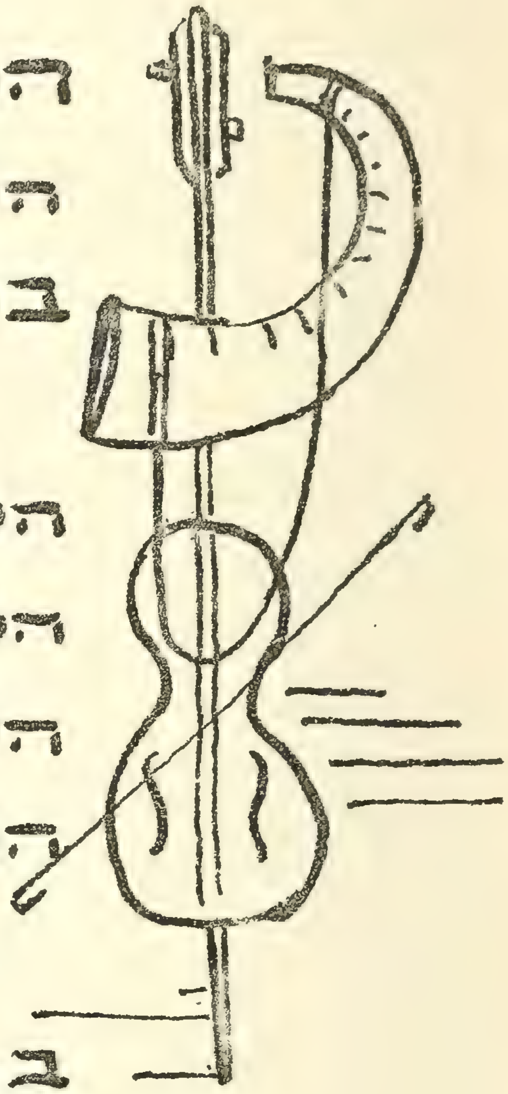

דוד רועה צאנו היה
הורג גלית, הריעו נא!
ונגן דוד...
בן-נון היה מנהיג העם,
יהושע שמו נעלה ורם.
ונגן דוד...
מעול עבדות עמו גאל
משה גבור מצרים קטל.
ונגן דוד...

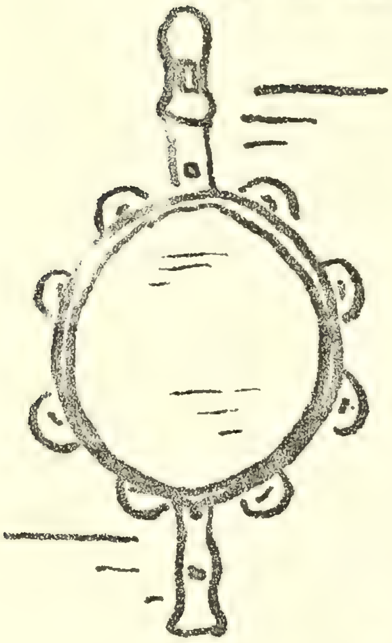

לפיכך אנחנו חייבים להגן, לבנות,
לעבוד לזרוע, לטוע, לעדור
לנטור, לצאת מעבדות לחרות
מיגון לשמחה, מאבל ליום טוב.

מאפלה לאור גדול, משעבוד לגאולה
ונאמר לפניך שירה חדשה: הללויה.

הללויה, הללו אל בקדשו
הללוהו ברקיע עוזו
בגבורותיו הללוהו כרב גדלו.

הללוהו בתקע שופר
הללוהו בנבל וכנור
הללוהו בתוף ומחול
הללוהו במנים ועוגב.

בצלצלי שמע, בצלצלי תרועה
כל הנשמה תהלל יה, הללויה.

ויאמר ד', ראה ראיתי את עני עמי אשר
במצרים ואת צעקתם שמעתי מפני
נוגשיו כי ידעתי את מכאוביו.

וארד להצילו מיד מצרים ולהעלותו
מן הארץ ההיא אל ארץ טובה
ורחבה, אל ארץ זבת חלב ודבש.
ועתה הנה צעקת בני ישראל
באה אלי וגם ראיתי את הלחץ
אשר מצרים לוחצים אותם.
ועתה לכה ואשלחך אל פרעה
והוצא את עמי בני ישראל
ממצרים. והבאתי אתכם אל הארץ
אשר נשאתי את ידי לתת אותה
לאברהם ליצחק וליעקב ונתתי אותה
לכם מורשה, אני ד׳.

בצאת ישראל ממצרים בית יעקב
מעם לועז.
היתה יהודה לקדשו ישראל
ממשלותיו.
הים ראה וינס, הירדן יסוב לאחור.

ההרים רקדו כאלים, גבעות
כבני צאן.
מה לך הים כי תנוס, הירדן תסוב
לאחור?
ההרים תרקדו כאלים, גבעות כבני
צאן?
מלפני אדון חולי ארץ, מלפני אלהי
יעקב.
ההפכי הצור אגם-מים, חלמיש
למעינו מים

בשעה שבקש הקב"ה להטביע
את מצרים בים עמד עוזא שר
של מצרים ונשתטח לפני הקב"ה

ואמר לפניו: רבונו של עולם, במידת
הרחמים בראת עולמך, למה אתה
רוצה להטביע את בני?
מיד כנס הקב"ה כל פמליא של
מעלה ואמר להם: הוו דנים ביני
לבין עזא שר של מצרים.
התחילו שרי האומות מלמדים סנגוריא
על מצרים. כיון שראה מיכאל כך,
רמז לגבריאל וטס למצרים טיסה
אחת ושמט לבנה מן טיטה ותינוק
אחד עמה ששקעוהו בבנין, ובא ועמד
לפני הקב"ה ואמר: רבונו של עולם,
כך שעבדו את בניך. מיד ישב
עליהם הקב"ה במידת הדין וטבעם בים.

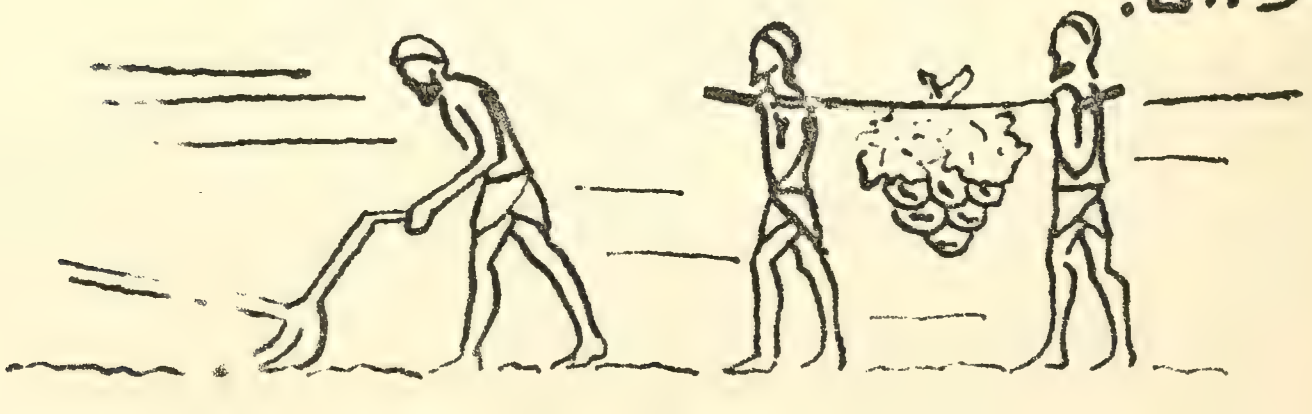

שפוך חמתך על הגויים
אשר לא ידעוך ועל ממלכות
אשר בשמך לא קראו. כי
אכל את יעקב ואת נוהו השמו.

שפך עליהם זעמך וחרון אפך ישיגם.
תרדוף באף ותשמידם מתחת שמי ד'.

מי נתן למשיסה יעקב וישראל
לבוזזים, וישראל תירא, כי גאלתיך.
כי תעבור במים ונהרות - לא ישטפוך.
כי תלך במו אש לא תכוה, ולהבה לא
תבער בך. ממזרח אביא זרעך
וממערב אקבצך.

הנה ימים באים ונגש חורש בקוצר
ודורך ענבים במושך הזרע. והטיפו
ההרים עסיס וכל הגבעות תתמוגגנה
ושבתי את שבות עמי ישראל, ובנו
ערים נשמות וישבו, ונטעו כרמים
ושתו את יינם, ועשו גנות ואכלו
את פריהם, ונטעתים על אדמתם
ולא ינתשו מעל אדמתם אשר נתתי
להם.

בארץ אהבתי השקד פורח
בארץ אהבתי רננים לאורח,
שבע עלמות שבע אחיות
שבע כלות בשער.

בארץ אהבתי על צריח דגל
אל ארץ אהבתי יבוא עולה רגל;
בשעה טובה, בשעה ברוכה,
בשעה משכיחה כל צער.

אך מי עיני־ נשר לו ויראנו,
מי לב חכם לו ויכירנו,
מי לא יטעה, מי לא ישגה,
מי ומי לא יפתה השער!

שירה בצבור:
אליהו הנביא,
אליהו התשבי,
אליהו הגלעדי.
במהרה יבוא אלינו
עם משיח בן דוד.

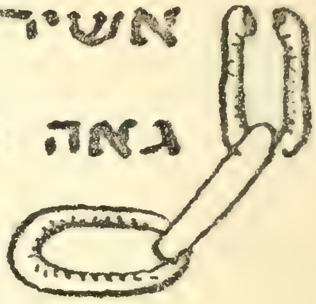

ישראל עם אסיר בנחשתי העבדות

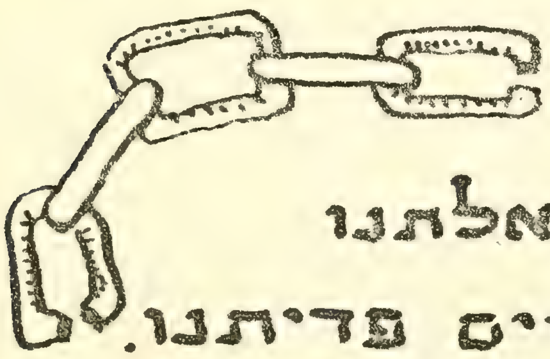
והוא יביא את הפדות!
בהרבות עמלק שיבתת לאתים,
ישדד העתים!
אשירה לעם מחושל הזועה,
גאה כי גאה.

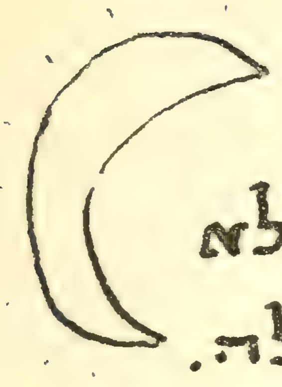

אשירה לד' כי גאה גאה
סוס ורוכבו רמה בים.

ישראל עם קדושים מעולם עד עולם
פרק עול כל עם!
הרס את לוחות העדות, בם חירות
אחוה ורעות!
אלהים לא מצאו מוצאות מן הדם -
ומצאם האדם!

ציו: ממצרים גאלתנו
מבית עבדים פדיתנו.

קרב יום קרב יום
אשר הוא לא יום ולא
לילה.

רם הודע הודע
כי לך היום אף לך
הלילה.

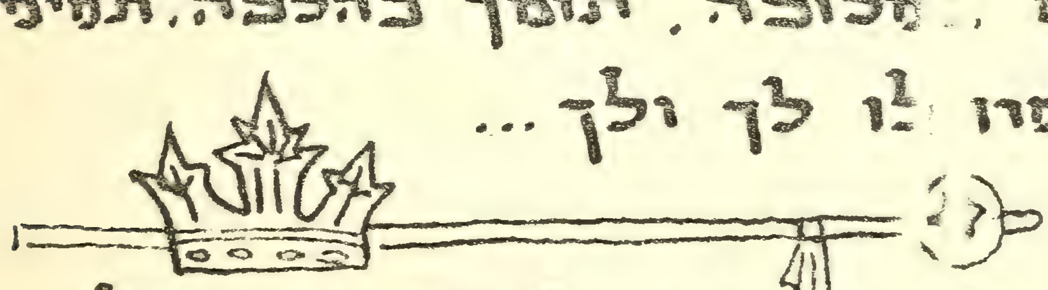
אדיר במלוכה בחור כהלכה גדודיו
יאמרו לו, לך ולך, לך כי לך, לך
אף לך, לך ד' הממלכה כי לו נאה
כי לו יאה.

דגול במלוכה, הדור כהלכה, ותיקיו
יאמרו לו לך ולך...

תקיף במלוכה, תומך כהלכה, תמימיו
יאמרו לו לך ולך...

ברוך שנתן חגים לעמו ישראל,
ברוך אשר צוה לחג וחג דיח שלו.

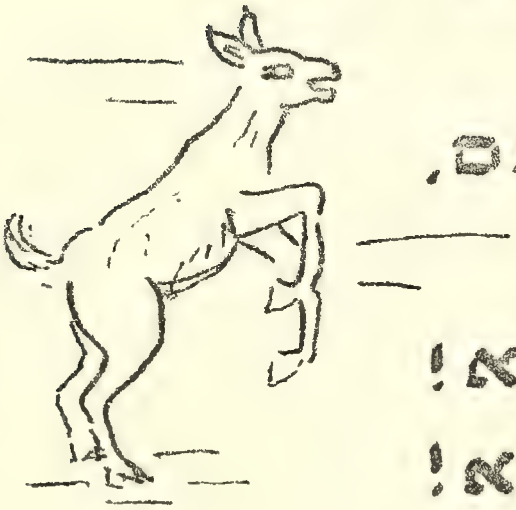
אחד מי יודע!

אחד אני יודע , אחד אלהינו שבשמים
ובארץ. שני לוחות הברית; שלשה
אבות; ארבע אמהות; חמשה
חומשי תורה; ששה סדרי משנה;
שבעה ימי שבתא; שמונה ימי
מילה; תשעה ירחי לידה; עשרה
דבריא; אחד עשר כוכביא; שנים
עשר שבטיא; שלשה עשר
מדיא.

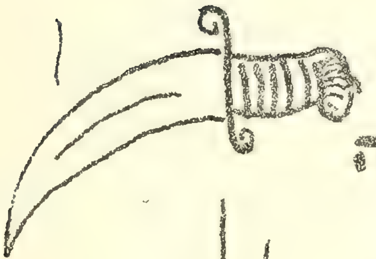

חד גדיא

מעשה בגדי מעשה בגדי

שמעו אבות, בנים!
יהיה גדולים מוסר לכם.
תענוג לכם קטנים.
חד גדיא, חד גדיא!
חד גדיא, חד גדיא!

אבינו הזקן הלך
לשוק לפני שנה
וגדי לבן יפה וצח
בשני זוזים קנה.
בא החתול הגרגרן
ויארב בגיא,
נעץ בגדי את צפרניו
ויטרפהו חי.

מעשה בגדי...

כעס הכלב על החתול
אשר שפך הדם,
בקצף התנפל עליו
ויחנקהו שם.
ואף המקל ששם עמד
רגז מאד על זה,
ועל כלב זה קפץ פתאום
ויחבטו יפה.

מעשה בגדי...

חסל סדור פסח

כהלכתו, ככל משפטו
וחוקתו כאשר זכינו
לסדר אותו, כן נזכה לעשותו. זך
שוכן מעונה. קומם קהל עדת
מי מנה. בקרוב נהל נטעי כנה.
פדויים לציון ברנה.

שהחיינו וקימנו והגיענו לזמן
הזה. משאת נפש כל נביא
ובמיהת לב כל הוזה.
שחלום אני חולם ודמיון איני הוזה
שאמת המחזה,
שראיתי במו עיני בנפול זרע ביזרעאל
מידי קומץ אלמונים מזי רעב ובני בלי צל.

והנה אלומתם
תתרומם ותתגדל

למדינת ישראל
לשנה הבאה
בירושלים הגאולה
מרדכי כהן

חולדה

